

Norges vassdrags-og energidirektoratet
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Vår ref.: 676169/2021 - 2021/55253
Deres ref.: 202007755
Dato: 01.12.2021

Uttalelse til høring av nedlegging av Bjørumdammen i Bærum kommune

Vi viser til brev fra NVE av 18.10.2021 om høring av søknad om nedlegging av Bjørumdammen i Isielva som ligger i Bærum kommune.

NVE har besluttet å konsesjonsbehandle Statens Vegvesen sin søknad om nedlegging av Bjørumdammen etter vannressursloven § 8.

Bjørumdammen ligger i Isielva som er en del av Sandviksvassdraget i Bærum kommune. Dammen er en gammel sagbruksdam fra 1855, og har ikke vært i bruk siden 1964. Statens vegvesen eier dammen, men ønsker ikke å drifte og vedlikeholde damanlegg. Det søkes derfor om konsesjon for å nedlegge dammen.

Tiltaket innebærer å fjerne damkonstruksjonen og tilbakeføre elveløpet oppstrøms, nedstrøms og i Bjørumdammen til sitt opprinnelige leie. I dette ligger utgraving av masser og erosjonssikring med steinblokker. Sedimentene håndteres etter gjeldene regelverk. Kantvegetasjonen skal reetableres slik at området blir tilbakeført til sin opprinnelige utforming.

Tiltaket er vurdert ut fra fylkeskommunens rolle som regional planmyndighet, forvalter av fagmyndighet for kulturminnevern og som vannregionmyndighet. Fylkeskommunen har følgende merknader:

Kulturarv

Dammer generelt

Ifølge NVEs rapport «*Dammer som kulturminner*» (2013) representerer dammer vassdragsrelatert kulturarv i Norge. Reguleringen av vassdrag og etablering av dammer har hatt en sentral og avgjørende rolle for norsk samfunnsutvikling. Selv om noen dammer har mistet sin funksjon kan de være eneste fysiske spor som ivaretar kunnskap om tidligere aktivitet/næringsvirksomhet. I tillegg kan dammen og konstruksjonen utgjøre et landskapsbilde med opplevelsesverdi, og som det kan være viktig å ta vare på.

Beskrivelse

PLAN Avdeling for kommunale planer

Postadresse: Postboks 220, 1702 SARPSBORG
Besøksadresse: Galleri Oslo Schweigaards gate 4, 0185 OSLO
Telefon: 32 30 00 00

E-post: post@viken.no
Internett: www.viken.no
Org.nr.: 921693230

Bjørumdammen ble etablert ca. 1855 i forbindelse med tømmerfløting i Islielva og etablering av Bjørum sag. Den tidligere skogsdriften i området representerte et betydelig næringsgrunnlag for bosettingen i området, bl.a. i Kjaglidalen. Driften ble avsluttet i 1964.

I tillegg til dammen var det sagbruksbygning, bolig, fjøs og stall på stedet. Bygningene har forfalt i årenes løp og er nå revet, det er bare dammen igjen som gir informasjon om den tidligere driften. Bjørumdammen er representativ for epoken med vassdrevne sagbruk etablert i tida før dampstagene overtok, men etter at sagbruksprivilegiene var lempet.

Bjørumdammen er en gammel steimurdam, som er påstøpt frontplate, topplate og brystning i betong. Betongen kan være av nyere dato enn steinmuren. Damkonstruksjonen står på en tømmerflåte i bunn plassert på løsmasser og er murt/støpt mot fjell på begge sider. Det er to lukeåpninger på dammen. I følge Statens veivesen er dammen uten særlig store skader, men konstruksjonen oppfyller ikke kravene til stabilitet iht. damsikkerhetsforskriften og vil på sikt trenge betydelige utbedringer.

Vernestatus

Bjørumdammen og et teinested like nedenfor fossen er avmerket som kulturmiljø i kommunens kulturminneplan, og som i tillegg ligger innenfor det prioriterte kulturmiljøet Tanum kirkeveier. Kulturmiljøet knyttet til dammen og teinestedet omfattes videre av det viktige kulturlandskapet «Frogner/Tandbergjordene». (jf. kommunens kulturminneplan). Deler av dammen omfattes av hensynssone kulturmiljø i kommuneplanens arealdel, hvor det i hht bestemmelsene § 36 skal legges særlig vekt på å ivareta kulturmiljøenes særpreg. Dammen ligger også i tilknytning til Kjaglidalen naturreservat.

Vurdering

Selv om resten av kulturmiljøet knyttet til Bjørum sag er revet, og det er oppført motorvei like ved, har Bjørumdammen etter fylkeskommunens vurdering lokal kunnskaps- og opplevelsesverdi knyttet til den tidligere sagbrukshistorien i området. Den er og et gammelt landskapselement beliggende i et mye brukt turområde, der det går en turvei like forbi. Den omfattes også av hensyn nedfelt i kommuneplanens arealdel.

På denne bakgrunn vil fylkeskommunen fraråde at dammen rives. Vi anbefaler at dammen settes i stand slik at kunnskaps og opplevelsesverdiene ivaretas. Det anbefales også at kulturminnet skiltes med informasjon om historien og damanlegget.

Om NVE likevel gir konsesjon for riving må det utføres nødvendig fotodokumentasjon av dammen og anlegget før og under riving.

Vannmiljø

For å sikre god økologisk og kjemisk vannkvalitet i overflatevann setter EUs rammedirektiv for vann, gjennom vannforskriften, strenge krav til forvaltning av vannressursene våre. I tråd med vannforskriften § 1, er det utarbeidet en regional plan for vannforvaltning i vannregion Glomma (inkludert Akershus).

Planen finnes på <http://www.vannportalen.no/vannregioner/glomma/>

Sandviksvassdraget, som Isielva er en del av, er det største og viktigste lakse- og sjørretvassdraget som renner ut i Indre Oslofjord. Vassdraget er påvirket av fysiske tiltak og

avrenning fra landbruk, vei og avløp. Tiltaket vil tilgjengeliggjøre og øke naturlige produksjonsforhold i elva, noe som er viktig for å bevare bestandene av laks og sjøørret. Vi minner om at laks er på norsk rødliste over truede arter med truethetskategori «nær truet» (NT). Av hensyn til forstyrrelser i gyteoppgang av laks og sjøørret bør ikke tiltaket gjennomføres i perioden 1. oktober til og med 15. november. I tillegg er vi positive til de avbøtende tiltakene som er foreslått i søknaden, og anbefaler at disse gjennomføres.

Arbeidene som skal utføres kan medføre forurensning, og er dermed søknadspliktig etter forurensningsloven § 11.

Vennlig hilsen

Per Albert Kierulf
avdelingsleder

Mads Jørgen Lindahl

Kopi til:

Bærum kommune - Plan, bygg og godata